

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

De Merito, quantu[m] ad onera. XXXIIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

ptus, ut omnes cives principesq; civitatis suffragiorum numero vicerit: quæ res antea nunquam acciderat. Sed & eadem resp. insigni gratitudine compensat filius merita parentum. Ita nostris temporibus meritum Augustini Barbarigi Epaminondæ Veneti filio portam patefecit ad consequendos supremos honores, usque ad summam præfecturam classis navalis, ut quoque ille opere ipso ostendit sua virtute eo se honore esse dignum. Et tantum dixisse sufficiat de merito ratione publicorum bonorum quæ distribuenda sunt. Et ex dictis elucescit, verissimum esse quod ait Aristot. lib. 5. Eth. c. 3. dignitatem non esse eandem in omnibus rebus, cujus verba retuli capite præcedenti. Tum quoque in ead. civitate etiam respectu variorum bonorum, meritum diversum esse, cum scilicet, etiam causa distributionis discrepet. Nec quod ad eosdē magistratus idoneā facultatem exercendi munus commissum eandem esse, ob insignem varietatem functionū, cum alii in pace, alii in bello, alii in judiciis, alii in consultando, magis occupati sint, & horum alii in colligendis nummis & augendis redditibus vel conservandis, alii in comparanda annonæ abundantia, & alii in aliis differentibus negotiis.

De merito respectu onerum.

C A P. XXXVIII.

Quantum ad onera, meritum, sive potius causa, quæ civem reddit obnoxium indictioni, in onerum diversitate ferenda, non est eadem. Alia onera realia sunt, alia personalia, alia mixta, & cujuslibet impositio ex diversa pendet causa. Ratio imponendi onera realia, petenda est ex censu divitiarū, & secundum earum proportionem exæquandum etiam cujuslibet tributum. Id hodie observatur in locis quæ benè administrantur, idemque jubet lex civilis: *civilia munera per ordinem pro modo fortunarum sustinenda esse. Cod. de mun. patrim. lib. 10. l. 1.* Florentiæ principio dabantur pro familia, quod Cesenæ dicebatur præseco more pro fumo solvere, loco ejus, quod alibi dicitur pro foco. At temporibus Joannis Medicei, patris Cosmi Magni, introductus fuit census, cum Joannes ipse detestabatur commodi publici causa modum qui ante fuisset, ut tantum persolverent pauperes, quam divites: quæ solutio ex censu nihil

MOCC-

noceret suo ipsius commodo, cum tamen ob divitias excedentes modo novus onus sibi ipsi admodum auget. Hic æquus maxime & securus modus est. Bononiæ æstimatio non reperitur, at solvitur pro iis quæ importantur vectigal, scilicet pro quolibet curru frumenti, cannabis, vini & sic pro ceteris quæ importantur certa summa: qui modus fraudibus magis patet, & ansam dare potest, ut propter vectigal effugiendū, merces extra portas retineantur: ut frumentum, & vinum; & de frumento cum primis minus tutum est ob annonam; sed hoc pertinet ad prudentiam magis, quam ad justitiam. Quantum ad justitiam, satis est onus reale exæquari facultatibus. Vectigalia dehinc & tributa, de rebus pendenda; quæ ex alienæ ditionis dominiis locisque in urbem feruntur, aut transeunt ad urbes alias, aut ex urbe nostra & territorio petuntur, ut aliorum deducantur, multum discrepant inter se. Enimvero illa vectigalia, quæ penduntur propter transitum, publico conducunt, sine molestia civium singulorum: at illa, quæ penduntur pro mercimoniis illatis usui civium necessariis, cum emptorum onere solvuntur: nam mercatores, qui ea inferunt, ab emptoribus reposcunt vectigal, quod penderunt ipsi cum inveherent. Qua ex re sæpius contingit, civem minus divitem, at ampliore familia, onus sentire magis ditioribus: cum opus ei sit comparare rerum earum numerum majorem. Vectigal quod pro exportandis mercibus persolvitur in detrimentum cedit venditoris: enimvero mercator pro mercimoniis tanto minus dabit, quantum vectigalis pendet. Nihilominus hac in parte onus fit proportionatum magis ad divitias: nam communiter merces quæ exportantur, venundantur majori quantitate ab eo, qui facultates possidet majores, ideoque a ditioe: ita ut respectu proportionis desideratæ a justitia distributiva, cautum esse admodum oporteat in imponendo vectigali rebus necessariis, quæ aliunde in urbem ob earum penuriam invehuntur. Dico *necessaria*, nam quæ ad luxum pertinent, cum ab iis tantum coemantur, quibus superest, non subeunt idem periculum iniquæ proportionis. Et si minus divites eas comparant iniqua proportione, istud voluntarium, non necessarium est, & effectus imprudentiæ istorum, sive prodigalitatis, non iniquitatis publicæ. Sit tandem summa rerum, quod ratio onerum realium debeat proportione respondere facultatibus onera subeuntium, & quod ea propter Principes & resp. perparci esse debeant in concedenda exemptione magnatibus ab oneribus realibus: corrumpitur enim proportio justitiæ, & eorum portio pauperibus imponitur. Hinc communis lex civilis jubet neminem ab oneribus realibus exemptum esse

debere. (Cod. lib. 10. de mun. patr. l. munera, & l. qui immunitatem. Cod. de excuf. muner. vel maxim. lib. 10. l. honor. ff. de mun. & honor.)

Quod ad onera personalia, alia eorum sordida sunt, & abjecta, alia illustria, ut magistratus, & munera publica, quæ interdum ejus loco quod expecti debeant, molesta fiunt, & omnibus viribus declinantur. Ita Decuriatus tempore Imperatorum fugiebatur: quare multas leges videre est, quæ jubent, coguntque suscipere & sustinere ejusmodi munus. Quod ad onera vilia sciendum est, quod a subditis exigat eorum quædam resp. gratis, alia compenset. Quæ compensantur, non reputantur inter onera, at vero illa quæ gratis sustinentur. Jam horum, quæ artificiosa sunt, ratio imponendi ex arte fluit: scilicet opus scriniarii non imponendum est fabro ferrario, sed cuilibet artificio suum: opera dehinc quæ robur virium postulant, velut terram ferre, vias reficere & facere planas, & ejusmodi labores similes robur & conditio abjecta constituunt rationem eos imponendi (Bartol. Cod. de S. S. eccles. lib. 6. n. 17. Bart. l. 6. C. de. S. S. eccles. lib. 9. de mul. in quo loco leg. 3. n. 6. Graf. cod. de sacros. Eccl. l. 6. seu l. placent n. 1. & seq.)

Quod ad onera mixta, ex simplicibus cognoscitur, quid de illis sit dicendum. Et dico, non institutum meum fuisse, nec etiam opus esse examinare hic omnia ea, quæ posita illorum divisione, hac de re differunt Jcti. Tale itaque fundamentum est Justitiæ distributiæ, sive rationis onera imponendi, quam adhibet. Sed hæc justitia aliud supponit justum, estque justitia illius quarti, quod pro rep. de privatis colligitur, pro qua indictione, ejusque æquitate plurima tradita sunt a sacris & profanis scriptoribus. Sed repetam fundamentum jam ante positum naturalis reip. originis, quod est pro translatione Idictionis in se ipsos, concessa ab iis qui una coiverunt, ut viverent in societate civili sub illis, quibus tradidere munus regendi, ut tuerentur personas & facultates, non ut ex canibus facti lupi in sui commodum, omnia converterent, existentes tali pacto *Populivori Principes*, ut inquit Homerus. Quo ex fundamento colligitur, quod justè nequeat imperans aliud tributum imponere subditis, quam quod ipsi liberi existentes, & utentes prudentia ob commodum publicum essent comprobaturi. V. G. Si obsessi forent ab inimico barbaro, aut si ab eodem bello petiti essent, in quo si victi forent, amissuri essent vitam, facultates & honorem, sane prudenter homines consensuri essent propter defensionem a deo necessariam in commune, conferre pecunias, bona & personas. In obsidione Messinæ facta a Carolo primo

primo rege Neapoleos foeminae & nobiles & pueri studebant muros reficere tormentis dirutos; quod cantilenæ originem dedit: (Joann. Villanus lib. 7. c. 68.)

<i>Deh com egli e gran pietate</i>	<i>Vah quæ commiseratio magna</i>
<i>Delle donne di Mesfina</i>	<i>Fœminarum Messarensum.</i>
<i>Veggendo le scapigliate</i>	<i>Videndo illas turbatis comis.</i>
<i>Portar Pietre & calcina.</i>	<i>Ferre saxa & calcem.</i>

In ejuscemodi casibus itaque, paribusque bellorum generibus, Princeps plena auctoritate est: at in bello ex lubricitate, aut propter similitudinem, & minutias, aut privati tantum commodi causa suscepto, illius qui imperat, non populi qui regitur, ut erat illud inter Antonium & Octavianum, æqua erat Italici causa conquerendi de extorsionibus quas tum faciebat Octavianus, quas Plutarchus recenset, ubi de illo ita loquitur: (In vita Anton.) *Etenim multa eum deficiebant, & homines pungebant pecuniæ exactiones. Compulsi enim alij quartam partem fructuum, libertini ipsarum possessionum octavam partem pendere, detestabantur ei. Unde tumultus totam occupavit Italiam.* Et Belgicæ Provinciae Carolo Audaci auxilium denegaverunt adversus Helvetos similem ob causam. Comin. lib. 2. hist. Otho immortalem sibi peperit gloriam, quod sua morte bellum cum Vitellio finire cupiebat, quod gerebatur non damni vel publicæ salutis gratia, sed quis eorum imperium habere deberet. Ille quidem poterat redintegrare bellum, secundum illa Taciti lib. 2. hist. *ut nemo dubitet potuisse renovari bellum atrox, lugubre, incertum victis & victoribus:* at ille putabat haud decere sui gratia in periculum mortis conjici tam florentem & validam gentem: *An ego tantum Romanæ pubis tot egregios exercitus sterni rursus, & Reip. eripi patiar?* Populi Italiae, pertinaciam Romanorum in gerendo cum Annibale bello, reputarunt respectu subditorum utilitatis esse incivilem: quæ de causa censuerunt duodecim colonias negare reip. milites & stipendium. Nam, *si consentientes, dixerunt, in hoc socios videant Romani, profecto de pace cum Carthaginensibus jungenda cogituros.* Liv. lib. 27. Compertum tamen est, quod perseverantia contendebat, & eo pervenit, ut Italiam faceret Dominam aliarum provinciarum, At tamen bella quando propter existimationem & gloriam suscipienda sunt, non gerenda sunt nisi ab illis Principibus, qui per suas ordinarias facultates & mediocres impositiones bellum gerere possunt: veluti Romani victis Carthaginensibus, & domita Italia omni, post illa fecerunt: & pariter Alexander

der adversus Persas. Hæc posita doctrina ab Anglis facta confirmata est: nam tributa augeri nequeunt, nec innovari, absque Statibus eorumque consensu. Convenit denique regula tradita cum dicto primum a Tiberio prolato, quod jam in ore est omnium, quod oporteat *tondere pecus, non deglubere*. Eodem modo onera personalia imponi debent moderatè. Etenim si quæcunque opera manualia, quæ in Rep. obveniunt, illa confici vellet per onera personalia, ut juberet modo, nec ideo solveret quidquam, nimis gravarentur opifices, qui laboribus suis vivunt. Quare boni principes solvunt & pro labore, ob commoda suæ domus & familiæ, & pro opificiis. Ita videmus Papam, se in omnibus gerere, quæ ad suam spectant personam, familiam & palatii necessaria. Idemque agunt ceteri Principes, hujus nominis digni. Non desunt nonnulli heruli oppidulorum, qui sinunt quævis servitia sibi fieri, vineas coli, ligna findi, ferri quæcunque sine mercede ulla, ex solo mandato: quod sane est tyrannidem in signem exercere in exigua Jurisdictione.

*De Pœnis, & quomodo pertineant
ad Iustitiam distributivam.*

CAP. XXXIX.

D pœnas venio, de quibus principio ambigitur, ad quam pertineant justitiam, utrum ad commutativam, an ad distributivam, an ad quandam, quam nonnulli ponunt tertiam, & appellant vindicativam. Ego in mea morali Hygieine, cap. 13. l. 19. hoc est, de sanitate, ad quam lectorem remitto, distinxi, quod delictum læso attribuat binas actiones circa reparationem damni accepti, alteram civilem, alteram criminalem. V. G. In furto, illi, cui res ablata est, nascuntur adversus furem binæ actiones, una civilis, præstare scilicet, ut ablata res illi reddatur: altera criminalis, quæ est, ut ferat quater tantum, quam valor est ablatæ rei. Et ambæ hæ actiones justitiæ sunt commutativæ; quæ in eo versatur, ut satis fiat cunctis obligationibus ex contractibus ortis, vel spontaneis, vel involuntariis, & inter involuntarios delicta sunt, & quasi delicta. Et quatenus pœna complectitur hanc satisfactionem per restitutionem vel simplicem, vel mul-